

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

«21» июля 2020 ел

г. Альметьевск

КАРАР

№ 991

«2020-2024 елларга Әлмәт муниципаль районы халкы арасында жәмәгать сәләмәтлеген ныгыту» муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 01 июлендәге 461 номерлы карары белән расланган «2025 елга кадәр Татарстан Республикасында сәләмәтлек саклауны үстерү» дәүләт программасын үтәү йөзеннән

БАШКАРМА КОМИТЕТ КАРАР БИРӘ:

1. «2020-2024 елларга Әлмәт муниципаль районы халкы арасында жәмәгать сәләмәтлеген ныгыту» муниципаль программасын (1нче кушымта) расларга.

2. 2020-2024 елларга бюджет формалаштырганда Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Финанс-бюджет палатасына (Шәйдуллина З.Р.) программаны гамәлгә ашыруга финанс чаралары бүлеп бирүне тәкъдим итәргә.

3. Район Башкарма комитетының хокук идарәсенә (Ханнанова Ә.Б.) әлеге карарны «Альметьевский вестник» газетасында бастырып чыгарырга, Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (PRAVO.TATARSTAN.RU) урнаштырырга.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыкканнан соң үз кеченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны район Башкарма комитеты житәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасары С.В. Лаптевага йөкләргә.

Район
Башкарма комитеты житәкчесе

М.Н. Гирфанов

Әлмәт муниципаль районы
Башкарма комитетының
« 21 » июль 2020 ел № 991
қарары белән расланған
1 нче қушықта

«2020-2024 елларға Әлмәт муниципаль районы халқы арасында
жәмәғат сәламәтлеген нығыту»
МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАсы

Әлмәт, 2020

Муниципаль программа паспорты

Муниципаль программаның исеме	«2020-2024 елларга Әлмәт муниципаль районы халкы арасында жәмәгать сәламәтлеген ныгыту» муниципаль программасы
Программаның муниципаль заказчысы	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты
Программаны эшләүче	Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының Әлмәт муниципаль районы буенча сәламәтлек саклау идарәсе (киләшү буенча)
Программа эзерләү ечен нигез	<ul style="list-style-type: none"> - «Россия Федерациясендә гражданның сәламәтлеген саклау нигезләре турында» 2011 елның 21 ноябрәндәге 323-ФЗ номерлы Федераль закон; - «Әйләнә-тирәдәге тәмәке тетене йогынтысыннан һәм тәмәке тарту нәтижеләреннән гражданның сәламәтлеген саклау турында» 2013 елның 23 февралендәге 15-ФЗ номерлы Федераль закон; - «Сәламәтлек саклауны үстерү» Россия Федерациясе дәүләт программасы (РФ Хөкүмәтенә 2014 елның 15 апрелендәге 294 номерлы карары белән расланган); - «2025 елга кадәр Татарстан Республикасында сәламәтлек саклауны үстерү» дәүләт программасы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 01 июлендәге 461 номерлы карары белән расланган); - 2020 елга кадәр Россия Федерациясе халкы арасында алкоголь продукциясен явызларча куллану һәм алкогольизмны профилактикалау масштабларын киметү буенча дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру концепциясе (Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2009 елның 30 декабрәндәге 2128-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган); - «Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру» естенлекле проекты паспорты (Россия Федерациясе Президенты каршындагы стратегик үсеш һәм естенлекле проектлар Советы Президиумы тарафыннан расланган (2017 елның 26 июлендәге 8 номерлы беркетмә)); - 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеш стратегиясе (Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Советының 2016 елның 10 августындагы 77 номерлы карары белән расланган)
Программаның максатлары	<ul style="list-style-type: none"> - сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәتلәрдән баш тартуны да кертәп, гражданны сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру; - сәламәт яшәү рәвеше алып баручы гражданны өләшен арттыруны, сәламәт яшәү рәвеше алып баруга ярдәм

	<p>итүче мохит формалаштыру, сәламәт туклануны да кертеп, тәмәке тетененән яклау, алкоголь куллануны киметүне дә кертеп, 2024 елга тәэммин итү;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Әлмәт муниципаль районы халкының уртача гомер озынлыгын һәм тормыш сыйфатын арттыру; - халыкта сәламәтлеккә карата кыйммәт мөнәсәбәт формалаштыру, сәламәт яшәү рәвешенә омтылу; - социаль әһәмиәтле авыруларны профилактикалау, гомуми авыруның кимүе; - наркотик һәм башка психоактив матдәләрне куллануны профилактикалау; - алкоголь продукциясен, сыра, тәмәке куллануны киметү; - сәламәт, гармонияле кешенең һәрьяклап үсеше ечен шартлар тәэммин итү.
Программаның бурычлары	<ul style="list-style-type: none"> - сәламәт яшәү рәвешенә карата гражданнарны мотивацияләү системасын формалаштыру, сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәتلәрдән баш тартуны да кертеп; - гражданнарның сәламәтлеген саклап калу һәм ныгыту, мәдәният дәрәжәсен һәм сәламәтлек потенциалын арттыру, вакытыннан алда үлемне кисәтү, - халыкның терле яшь теркемнәрендә авыруларның авыруы һәм таралу торышын киметү; - Әлмәт муниципаль районында социаль-психологик климатны һәм демографик вәзгыятьне яхшырту; - сәламәтлекне ныгыту һәм халыкның тормыш сыйфатын яхшырту шәһәр сәясәтен камилләштерү; - сәламәтлекләре ечен куркыныч факторлары турында халыкка мәгълүмат житкерү
Программаны гамәлгә ашыру сроклары	2020 -2024 еллар
Программаны финанслау күләме	<p>Программа буенча финанслауның гомуми күләме 1 096,44 мең сум тәшкил итә, шул исәптән программаны гамәлгә ашыру еллары буенча:</p> <p>2020 ел - 1 096,44 мең сум;</p> <p>2021 ел - 0,00 мең сум;</p> <p>2022 ел - 0,00 мең сум;</p> <p>2023 ел - 0,00 мең сум;</p> <p>2024 ел - 0,00 мең сум.</p> <p>Искәрмә: әлеге Программаны гамәлгә ашыруга бәйле чараларны финанслау Әлмәт муниципаль районы бюджетында тиешле финанс елына расланган ассигнованиеләр чикләрендә гамәлгә ашырыла. Программаны гамәлгә ашыруга тотыла торган акчалар күләме аны гамәлгә ашыру срогы дэвамьнда район бюджеты, инфляция процесслары һәм Әлмәт муниципаль районы территориясендә икътисадый ситуация мемкинлекләренән чыгып тегәлләштерелә һәм тезәтелә.</p>
Программаны финанслау чыганаклары	Әлмәт муниципаль районы бюджеты акчалары
Программаны гамәлгә ашы-	Программаны гамәлгә ашыру нәтижәсендә 2024 елга ирешү күздә тотыла:

руның көтелгән нәтижеләре	<ul style="list-style-type: none"> - сәламәт яшәү рәвеше алып барылган гражданныр өлеше 2024 елга 60 процентка кадәр артачак; - даими рәвештә физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүче гражданныр өлеше 2024 елга 45 процентка кадәр артачак; - олылар арасында тәмәке тартуның таралышы 2024 елга 27% ка кадәр кимиячәк; - балалар һәм яшүсмерләр арасында тәмәке тартуның таралуы 2024 елга 1% ка кадәр кимиячәк; - алкоголь кулланыуның таралуы бер кешегә 2024 елга 8 литрга кадәр кимиячәк; - кан басымын белүче һәм гипертония булганда аны контрольдә тотучы затлар өлеше гипертонияле затларның гомуми саныннан 2024 елга 60% ка кадәр артачак; - гиперхолестерин булганда холестерин дәрәжәсен белгән һәм аны контрольдә тотучы затлар өлеше гиперхолестеринемияле затларның гомуми саныннан 2024 елга 60% ка кадәр артачак; - сәламәт яшәү рәвешенә юнәлдерелгән профилактик чаралар белән халыкны колачлауны арттыру-2024 елга 79 мең кешегә кадәр; - сәламәт яшәү рәвеше, сәламәт туклану, күкрәк сете белән ашату мәсьәләләре буенча мөгълүматлы халык санын 2024 елга 30 % ка кадәр арттыру.
---------------------------	---

1. Проблеманың эчтәлеген һәм аны программа методлары белән хәл итү кирәклеген нигезләү

Сәламәтлек - кешедә булган иң кыйммәтле әйбер. Сәламәтлек кешегә үз планнарын башкарырга, төп тормыш бурычларын уңышлы хәл итәргә, кыенлыкларны жиңәргә, ә туры килсә, шактый йекләнешләр дә ярдәм итә. Кешенең үзе тарафыннан акыл белән саклана һәм ныгый торган яхшы сәламәтлеге аңа озак һәм актив тормыш тәэмин итә. Фәнни мөгълүматлар күрсәткәнчә, күпчелек кешеләрнең гигиена кагыйдәләрен үтәгәндә 100 елга кадәр һәм аннан да күбрәк яшәү мөмкинлеге бар.

Дөваланмый торган авыру белән авырып киткән кеше ничек кенә булмасын, кризис кичерә. Кеше өчен гадәти тормыш жимерелә, алга таба ничек яшәргә икән ул белми; киләчәкнең куркуы, тормыш тупигы, һәләкәт хисе барлыкка килә. Шулай ук тормыш, гадәтләнгән тормыш рәвеше, якиннарының, гаилә әгъзаларының планнары да үзгәрә.

Бетендөнья сәламәтлек саклау оешмасының әйдәп баручы экспертлары фикеренчә, нәкъ менә сәламәт яшәү рәвеше кеше сәламәтлегенең гомуми торышын билгели торган төп фактор булып тора. Халыкара оешма экспертлары төп куркынычларга гадәти, беркем өчен дә яшерен булмаган һәм үзгәрүгә бирешә торган факторларны кертә, алар күпчелек очракта барлык яшь һәм жөнәс теркемнәрендә хроник йогышлы булмаган авырулардан үлем очраклары аңлатыла: сәламәт булмаган туклану рационы, житәрлек булмаган физик йөкләнеш, тәмәке һәм алкоголь куллану.

Тәкъдим ителгән таблицада кешенең үз-үзен тотышындагы гадәتلәре һәм аларның мөмкин булган нәтижеләре нигезендә хәвефнең төп факторлары исемлегенә китерелгән.

Хәвеф факторлары	Сәламәтлек өчен нәтижәләр
Тәмәке тарту	Йөрәк-кан тамырлары авырулары Рак Үпкәләрнең хроник авырулары Жәрәхәт
Физик активлык булмау	Йөрәк-кан тамырлары авырулары Рак
	2 типтагы шикәр диабеты
Күзәнәк катлауның азрак булуы, майларның һәм тозларның югары булуы белән югары калорийлы туклану	Йөрәк-кан тамырлары авырулары Рак 2 типтагы шикәр диабеты
Алкоголь һәм наркотик бәйлелек	Йөрәк-кан тамырлары авырулары Рак Бавыр авыруы Депрессия Жәрәхәт Суицидлар ВИЧ-инфекция
Хәвеф-хәтәрле сексуаль яктан тоту (күпсанлы партнерлар, презервативсыз секс)	Женси юл белән тапшырыла торган инфекцияләр ВИЧ-инфекция Рак

Тәкъдим ителгән таблицада күренгәнчә, төп хәвеф-хәтәр факторларына керә торган үз-үзен тотыш практикалары нәтижәләре исемлегендә хроник йогышлы булмаган авырулар бар: йөрәк авыруы, йөрәк-кан тамырлары авырулары, үпкә авырулары, рак, диабет. Шунисын да билгеләп үтәргә кирәк, кешенең ике һәм аннан да күбрәк факторы булганда, тискәре эффект кушыла.

Халыкның сәламәтлеге мәсьәләләрен популярлаштыру һәм аерым кыйммәتكә ирешү Россия дәүләтенең социаль елкәдә өстенлекле бурычларының берсе булып тора. Соңгы вакытта «Алкоголь продукциясен артык куллану һәм халык арасында алкогольизм профилактикасы», «Тәмәке куллануға каршы дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру концепциясе», «Сәламәт туклану өлкәсендә дәүләт сәясәте нигезләре» кебек берничә документ кабул ителде.

2017 елның 26 июлендә 2017 елдан 2025 елга кадәр чорга "Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру" өстенлекле проекты расланды. Әлеге проектның төп максаты сәламәт яшәү рәвеше алып барган гражданның елешен 2020 елга 50 процентка һәм 2025 елга 60 процентка кадәр арттыру. Проектның төп юнәлешләре түбәндәгеләр:

- сәламәтлекләренә җаваплы һәм сәламәт яшәү рәвеше алып баручы гражданның саны артуда;
- тәмәке тартуның таралуын киметүдә һәм тискәре медицина, демографик һәм башка социаль-икътисадый нәтижәләргә артуына бәйле рәвештә,
- халыкның сәламәтлеген саклауда әйләнә-тирәдәге тәмәке төтененнән;
- физик культура белән шәгыйльләнү өчен шартлар тудыруда.

Сәламәт яшәү рәвешен популярлаштыруга, аны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыруга, тиешле нормалар булдыруга юнәлтелгән сәламәтлек өлкәсендә уңай социаль сәясәтне гамәлгә ашыру нәтижәсендә халыкның, аерым алганда, яшьләргә, үз сәламәтлегенә мөнәсәбәтә үзгәрә. Сәламәтлек турында кайгыртуның төп мотивы "Көчләрәк һәм сәламәтрәк булу теләге" була.

Халыкның сәламәтлеге торышы социаль сәясәт нәтижәләлегенә теп күрсәткече булып тора һәм соңгы елларда уртача гомер озынлыгы, туучылар санының артуы һәм үлчеләр санының кимүе белән характерлана. Әлмәт муниципаль районында уңай демографик вәзгыять саклана, 2019 ел нәтижәләре буенча халыкның табигый артуы 312 кеше тәшкил итә. Күперләргә туу дәрәжәсе югары саклана. Әлмәт муниципаль районы республикада бишенче урында тора. Районда барлыгы 2472 бала туган. Хезмәткә яраклы яшьтәге граждандар саны кимү тенденциясе саклана. Системалы эш нәтижәсендә соңгы 5 елда безнең районда эшкә яраклы яшьтәге халык саны 34,5% ка кимегән. 2019 елда, 2018 ел белән чагыштырганда, теп сәбәпләрдән үлчеләр саны кимүнең уңай динамикасы билгеләп үтелде, шул исәптән: кан әйләнеше системасы авыруларынан үлчеләр - 15,4% ка, миокард инфарктынан - 25% ка, сулыш органдарынан - 16,8% ка, тышкы сәбәпләрдән - 3,8% ка, шул исәптән юл-транспорт һәләкәтләренән - 11% ка кимеде.

Ирешелгән уңышларга карамастан, күп нәрсәне эшлисе бар әле. Әлмәт муниципаль районы граждандары арасында элеккегечә югары йогышлы булмаган авырулар, шул исәптән үлчеләргә алдынгы сәбәпләре - йерәк-кан тамырлары һәм онкология авыруларының таралу дәрәжәсе һаман югары булып кала бирә. Граждандарның үз сәламәтлекләрен саклау өчен мотивациясе һәм җаваплылыгы җитәрлек сакланмый. Шуңа бәйле рәвештә, халыкның сәламәт яшәү рәвеше елкәсенә ышанычын арттыра торган чаралар, хәвеф-хәтәр факторларын иртә ачыклау, шулай ук авыруларның үзләрен иртә диагностикалау һәм дөвәләу буенча чаралар күрергә кирәк.

«2020-2024 елларга Әлмәт муниципаль районы халкы арасында иҗтимагый сәламәтлекне ныгыту» муниципаль программасы халыкның сәламәтлекләренә карата җаваплы мөнәсәбәт булдыруның бердәм системасын булдыруга, тәмәке тартудан, алкоголь һәм наркотиклар кулланудан баш тартуға ярдәм итүгә, сәламәт яшәү рәвеше алып бару өчен шартлар тудыруга, район халкының уртача гомер озынлыгын һәм тормыш сыйфатын күтәрүгә юнәлдерелгән.

Программаны эшләгәндә төп игътибар сәламәтлекне ныгыту буенча шөһәр сәясәтен үстерүгә һәм кешеләргә медицина белемен, белем һәм сәламәтлек культурасын күтәрү, сәламәтлеккә җаваплы мөнәсәбәт формалаштыру, шулай ук кайбер авыруларны профилактикалау аша йогынты ясарга мөмкин булган факторларга йогынты ясауға юнәлдерелде.

2. Муниципаль программаның теп максатлары һәм бурычлары

Программаның теп максатлары түбәндәгеләр:

1. Сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәتلәрдән баш тартуны да кертеп, граждандарны сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру.

2. Сәламәт яшәү рәвеше алып баручы граждандар өлешен 2024 елга арттыруны граждандарның сәламәт яшәү рәвеше алып баруға ярдәм итә торган мохит формалаштыру, сәламәт туклануны да кертеп, тәмәке тетененән яклау, алкоголь куллануны киметү исәбенә тәэмин итү.

3. Әлмәт муниципаль районы халкының уртача гомер озынлыгын һәм тормыш сыйфатын арттыру.

4. Халыкта үз сәламәтлекләренә карата кыйммәтле мөнәсәбәт формалаштыру, сәламәт яшәү рәвешенә омтылыш.

5. Социаль әһәмиятле авыруларны профилактикалау, гомуми авыруның кимүе.

6. Наркотик һәм башка психоактив матдәләр куллануны профилактикалау.
7. Алкоголь продукциясе, сыра, тәмәке куллануны киметү.
8. Сәламәт, гармонияле кешене һәрьяклап үстерү ечен шартлар тәэмин итү.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

1. Сәламәт туклануны һәм зарарлы гадәтләрдән баш тартуны да кертәп, гражданның сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләү системасын формалаштыру.
2. Гражданның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту, мәдәният дәрәжәсен һәм сәламәтлек потенциалын арттыру, вакытыннан алда үлемне кисәтү.
3. Халыкның төрле яшь төркемнәрендә авыруларның авыруы һәм таралу торышының кимүе.
4. Әлмәт муниципаль районында социаль-психологик климатны һәм демографик вәзгыятьне яхшырту.
5. Халыкның сәламәтлеген ныгыту һәм тормыш сыйфатын яхшырту шөһәр сәясәтен камилләштерү.
6. Халыкка аларның сәламәтлеге ечен куркыныч факторлары турында мәгълүмат бирү.

Программа 5 елга исәпләнгән.

3. Программаны гамәлгә ашыруның төп чаралары

Сәламәт яшәү рәвешен профилактикалау комплекслы якин килүне таләп итә, анда икътисадый, сәясәт һәм социаль характердагы чаралар булырга тиеш. Программаны хәл итү өчен түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру каралган:

1. Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруга юнәлдерелгән чаралар.
2. Иҗтимагый берләшмәләргә җәлеп итәп, хезмәт коллективларында, учреждениеләрдә (оешмаларда) сәламәт яшәү рәвеше өчен хәрәкәт формалаштыру буенча чаралар.
3. Медицина тикшерүенең даимилегенә юнәлдерелгән чаралар.
4. Алкоголь продукцияне чамадан тыш куллану масштабларын киметүгә һәм алкогольизмны профилактикалауга юнәлдерелгән чаралар.
5. «Гражданның сәламәтлеген әйләнә-тирә тәмәке тетененең йогынтысыннан һәм тәмәке куллану нәтижәләреннән саклау турында» 2013 елның 23 февралендәге 15 номерлы федераль закон таләпләрен үтәүгә юнәлдерелгән чаралар.

6. Физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнүнең даими хәрәкәтен формалаштыруга юнәлдерелгән чаралар.

Программа аларны үтәү срокларын, бюджет ассигнованиеләрен күрсәтәп, чаралар исемлеген үз эченә алган план нигезендә гамәлгә ашырыла (1 нче кушымта).

4. Программаны ресурс белән тәэмин итүне җайга салу

Программа чараларын финанслауның төп чыганагы - Әлмәт муниципаль районы бюджеты акчалары.

Программаны Әлмәт муниципаль районы бюджеты хисабына финанслауның гомуми күләме 1 096,44 мең сум тәшкил итә, шул исәптән Программаны гамәлгә ашыру еллары буенча:

- 2020 ел - 1 096,44 мең сум;
- 2021 ел. -0,00 мең сум;
- 2022 ел - 0,00 мең сум;

2023 ел - 0,00 мең сум;
2024- 0,00 мең сум.

5. Программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программаның теп чараларын үтәүчеләр программаны үтәү, бүлөп бирелгән бюджет акчаларынан нәтижәле файдалану ечен җаваплы. Әлмәт муниципаль районында сәламәт яшәү рәвешен профилактикалау буенча Программаның үтәлешенә гомуми контроль һәм эшчәнлекне координацияләү ТР Сәламәтлек саклау министрлыгының Әлмәт муниципаль районы буенча сәламәтлек саклау идарәсенә (киләшү буенча), Әлмәт муниципаль районы башкарма комитетына йөкләнгән.

6. Муниципаль программаның икътисадый, социаль һәм экологик нәтижәлеләген бәяләү

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлеләген бәяләү муниципаль заказчы тарафыннан башкарыла. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлеләгенә программаны гамәлгә ашыру нәтижәсен һәм аның Әлмәт муниципаль районы халкы арасында сәламәт яшәү рәвеше дәрәжәсен күтәрүне характерлаучы теп чараларын индикаторлар һәм бәяләү күрсәткечләре нигезендә бәяләнә.

Программаны гамәлгә ашыруның социаль-икътисадый нәтижәлеләгенә район халкының терле теркемнәре арасында авыручылар санын киметүдә, сәламәтлекне ныгытуда һәм халыкның тормыш сыйфатын яхшыртуда, сәламәт яшәү рәвеше алып баруга, Әлмәт муниципаль районы халкы арасында алкоголь продукциясе, сыра һәм тәмәке куллануны киметүгә юнәлдерелгән профилактик чаралар белән халыкны тәэмин итүне арттыруда күздә тотыла.

Программаны гамәлгә ашыру халыкның сәламәтлекнең актуаль проблемалары, шул исәптән сәламәт яшәү рәвеше, сәламәтлекне актив саклау калу һәм ныгыту, мәдәният дәрәжәсе һәм сәламәтлек потенциалы, тормыш сыйфаты һәм Әлмәт муниципаль районы халкының уртача гомер озынлыгын арттыру буенча хәбәрдарлыгын арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

Программаның теп нигезләмәләрен гамәлгә ашыру тәэмин итәргә мөмкинлек бирәчәк:

1. Сәламәтлекне ныгыту һәм тормыш сыйфатын яхшырту елкәсендә Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты, муниципаль учреждениеләр, заманча технологияләр предприятиеләре эшчәнлегенә керту.

2. Шәһәр халкының сәламәтлеген ныгыту һәм тормыш сыйфатын яхшырту, демографик вәзгыятьне яхшырту.

3. Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру буенча халык белән агарту эшләре алып бару өчен шартлар һәм урыннар тәэмин итү:

- сәламәтлек саклау, халыкны социаль яклау, мәгариф учреждениеләренә гамәлдәге матди-техник базасын файдалану;

- халык белән агарту эшләре алып бару өчен урыннарны заманча демонстрацион техника, күптерле техника, басма продукция (күргәзмә материаллар, белгечләр өчен методик брошюралар, буклетлар, халык өчен листовкалар) җиһазлау.

4. Районның тотрыклы үсешен тәэмин итә торган тормыш һәм кешелек ресурсы сыйфатының алыштыргысыз өлеше буларак сәламәтлекнең кыйммәтен җәмгыять аңында арттыру.

5. Шөһөр халкының социаль активлыгын, сәләмәтлеге һәм яшәу сыйфаты мәнфәгатләрәндә барлык яшә тәркәмнәрәнең социаль активлыгын үстерү, гаилә ягына жәмгыять кыйммәтләрән үзгәртү, жаваплы ата-ана булу, сәләмәт бала туу һәм тәрбияләү, өлкән яшьтә актив тормыш.

6. Ата-аналар һәм педагоглар катнашында мәктәпкәчә һәм мәктәп яшендәге балаларның сәләмәтлегенә сәләмәтлекне тәрбияләү буенча чаралар үткөрү.

7. Эшләүче яшьләрнең һәм уку йортлары студентларының сәләмәт ялын оештыру һәм үткөрү. Женси юл белән тапшырыла торган авыруларны, СПИДны, кирәкмәгән йеклелекне, абортларны профилактикалау чараларын үткөрү.

8. Сәләмәтлек мәктәпләрәндә хезмәткә сәләтле яшьтәге халыкны артериаль гипертонияне, атеросклерозны, артык авырлыгын, симерүне, шикәр диабетын профилактикалау мәсьәләләре буенча өйрәтү.

9. Женси юл белән (ЗППП), СПИД, алкоголизм, тәмәке тарту, наркотикларга бәйлә авыруларга карата барлык яшьтәге халыкны куркынычсыз тотышка өйрәтү.

10. Халык, жәмәгәтчәлек һәм массакуләм мәгълүмат чаралары катнашында сәләмәтлек культурасын формалаштыруга һәм сәләмәтлеккә уңай караш булдыруга юнәлтелгән массакуләм шөһөр һәм ведомствоара чаралар үткөрү.

11. Халык белән эшләүнең яңа рәвешләре, конференцияләр, массакуләм мәгълүмат чараларында һәм Интернет челтәрәндә бастырып чыгару аша сәләмәтлеккә ярдәм итә торган мәгълүмат киңлеген формалаштыру һ.б.

12. ММЧ һәм интернет ролен күтәрү - сәләмәтлек ечен уңайлы мәгълүмати киңлек формалаштыруда ресурслар.

Муниципаль программаның бюджет нәтижәләлеге программаны гамәлгә ашыру кысаларында чараларга юнәлдерелгән чыгымнарның нәтижәләлеген арттырудан гыйбарәт.

Сәләмәт яшәу рәвешен алып барганда кешенең үз-үзен тотышы гына түгел, фикерләү психологиясе дә үзгәрә. Кешеләр табигатьне бәяли һәм саклай башлайлар. Сәләмәт милләт дәнъя, планета белән гармониядә яши.

Муниципаль программаны гамәлгә ашырудан экологик нәтижәләлек үсеп килүче яшә буынны һәм яшьләрне әхлакый, шул исәптән үз сәләмәтлекләренә, әйләнә-тирә мохиткә сакчыл мөнәсәбәттә тәрбияләүдән гыйбарәт.

7. Программаның нәтижәләрен бәяләү индикаторлары һәм көтелә торган нәтижәләр

№ п/п	Максатчан күрсәткечләр	Үлчәү берәмлеге	План чоры (ел)				
			2020	2021	2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Сәләмәт яшәу рәвеше алып барылган гражданданнар елеше	%	40,4	45	50	55,5	60
2	Даими рәвештә физик культура һәм спорт белән шөгыльләнүче гражданданнарның елеше	%	34	36	38	40	45

1	2	3	4	5	6	7	8
3	Өлкөннөр арасында тәмәке тарту таралу	%	32	30,5	29,5	28	27
4	Балалар һәм яшүсмерләр арасында тәмәке тарту таралу	%	20	15	10	5	1
5	Алкоголь куллануның таралуы	Жан башына литр	10	9,7	9,3	9	8
6	Үзләренең артериаль басымын белгән һәм аны гипертония булган вакытта контрольдә тот- учы затларның өлеше, гипертония белән затларның гомуми са- ныннан	%	50	50,5	54	55	60
7	гиперхолестеринемия булганда, үзенең холе- стеринин контрольдә тотучы затларның өле- ше, гиперхолестерине- мия белән булган затларның гомуми са- ныннан	%	40	45	50	55	60
8	Сәламәт яшәү рәвешенә юнәлдерелгән халыкны профилактик чаралар белән тәэмин итү	мең кеше	73	75	77	78	79
9	Сәламәт яшәү, сәламәт туклану, күкрәк сөтен ашату мәсьәләләре буенча мөһлүматлы халык санын арттыру	%	10	15	20	25	30

Район Башкарма комитеты
житәкчесенең социаль
мәсьәләләр буенча урынбасары

С.В. Лаптева

«2020-2024 елларга Әлмәт муниципаль районы халкы арасында жәмәгать сәләмәтлеген ныгыту» муниципаль программасына 1 нче кушымта

«2020-2024 елларга Әлмәт муниципаль районы халкы арасында жәмәгать сәләмәтлекен ныгыту» муниципаль программасын гамәлгә ашыру чаралары планы

	Чаралар исеме	Башкаручы (ки-лешү буенча)	Үтәү срогы	Финан-слау күләме мең сум.	2020 ел.	2021 ел.	2022 ел.	2023 ел.	2024 ел.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Сәләмәт яшәү рәвешен булдыруга юнәлдерелгән чаралар									
1.1	Сәләмәт яшәү рәвеше мәсьәләләре буенча федераль һәм республика норматив хокукый актларын һәм методик документларны кертү	Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты; Татарстан Республикасы Сәләмәтлек саклау министрлыгының Әлмәт муниципаль районы буенча сәләмәтлек саклау идарәсе (килешү буенча)	ел дәвамында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

1.2	<p>Әлмәт муниципаль районында алкоголь продукциясен, сыра, тәмәке куллануны һәм халык арасында сәламәт яшәү рәвешен барлыкка китерүне профилактикалау буенча ведомствоара эш теркеме эшчәнлеген оештыру</p>	<p>Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты; Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының Әлмәт муниципаль районы буенча сәламәтлек саклау идарәсе (киләшү буенча); Татарстан Республикасы Дәүләт алкоголь инспекциясенең территориаль органы (киләшү буенча); Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының балалар һәм яшьләр эшләре идарәсе; Әлмәт муниципаль районының физик культура, спорт һәм туризм идарәсе</p>	ел дөвамында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3	<p>Гражданны сәламәт яшәү рәвешенә мотивацияләүгә юнәлдерелгән</p>	<p>Район башлыгының матбугат хезмәте, «Альметьевский вестник - Әлмәт</p>	ел дөвамында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	<p>мәғлүмат-коммуникация кампанияләрен оештыру, хәрәкәт активлығын һәм зарарлы гадәتلәрдән баш тартуны да кертәп, халыкның төрле максатчан теркемнәре ечен</p>	<p>хәбәрләре» газетасы редакциясе (киләшү буенча); Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты; Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлығының Әлмәт муниципаль районы буенча сәламәтлек саклау идарәсе (киләшү буенча); Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының балалар һәм яшьләр эшләре идарәсе; Әлмәт муниципаль районының физик культура, спорт һәм туризм идарәсе.</p>							
1.4	<p>Халык ечен сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру, шул исәптән сәламәт туклану һәм физик активлык мәсьәләләре</p>	<p>Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты; Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлығының</p>	<p>ел дәвамьнда</p>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	буенча басма продукцияне (плакатлар, белешмәлекләр, листовкалар, буклетлар, флайерлар) тиражлау һәм тарату	Әлмәт муниципаль районы буенча сәламәтлек саклау идарәсе (киләшү буенча); Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының балалар һәм яшьләр эшләре идарәсе; Әлмәт муниципаль районының физик культура, спорт һәм туризм идарәсе.							
1.5	Мәгълүмати таблода, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру мәсьәләләре буенча социаль реклама биналары эчендә ведомство плазмаларында трансляция	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты; Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының Әлмәт муниципаль районы буенча сәламәтлек саклау идарәсе (киләшү буенча);	Ел дшва-мында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.6	Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру мәсьәләләре буенча тематик смотр-конкурслар үткөрү («Сәламәтлек территориясе», «Тәмәкедән	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты; Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының Әлмәт муниципаль	ел саен апрель-май	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	ирекле территория»).	районы буенча сәламәтлек саклау идарәсе (килешү буенча); Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының балалар һәм яшьләр эшләре идарәсе; Әлмәт муниципаль районының физик культура, спорт һәм туризм идарәсе; Әлмәт муниципаль районының мөгабариф идарәсе							
1.7	ВОЗ раслаган халыкара һәм бетендөнья даталарын исәпкә алып, массакуләм тематик профилактик акцияләр үткөрү	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты; Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының Әлмәт муниципаль районы буенча сәламәтлек саклау идарәсе (килешү буенча); «Әлмәт медицина профилактикасы үзәге» дәүләт автоном сәламәтлек саклау	Ел дәвамында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

		учреждениесе (килешү буенча)							
1.8	Сәламәт яшәү рәвеше буенча иң яхшы практикаларга мөгариф оешмалары арасында смотр-конкурслар оештыру һәм үткөрү	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты; Әлмәт муниципаль районы Мөгариф идарәсе	ел дәвамьнда	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.9	Гаилә ялы һәм гаилә ялы рәвешләрен үстерү, гаиләнең әхлакый-эстетик кыйммәтләрен, мөдәни традицияләрне булдыру	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты; Әлмәт муниципаль районының Мөдәният идарәсе	ел дәвамьнда	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Иҗтимагый берләшмәләр жәлеп итеп, хезмәт коллективларында, учреждениеләрдә (оешмаларда) сәламәт яшәү рәвеше өчен хәрәкәт формалаштыру									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2.1	Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру чараларын да кертеп, шул исәптән тәмәке тартудан, исерткеч эчемлекләрдән явызларча файдаланудан, сәламәт туклануга күчүне дә кертеп хезмәткәрләрнең сәламәтлеген ныгыту буенча корпоратив программалар керту	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты; Әлмәт муниципаль районының Мөдәният идарәсе	ел дәвамьнда	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

2.2	Предприятиеләрдә һәм оешмаларда производство гимнастикасы кергү	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты; Әлмәт муниципаль районының Мәдәният идарәсе; Әлмәт муниципаль районының физик культура, спорт һәм туризм идарәсе	ел дәвамында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3	Сәламәт яшәү рәвешә мәсьәләләре буенча рубрикалар булдыру	«Альметьевский вестник - Әлмәт хәбәрләре» газета редакциясе (киләшү буенча)	ел дәвамында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Медицина контроленәң даими эшләвенә юнәлдерелгән чаралар 4.									
3.1	Район хакимияте уздырган «Сәламәтлек	Әлмәт муниципаль районы Башкарма	ел дәвамында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	палатасы» мәдәни-массакуләм чаралар көннәрендә	комитеты; Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлығының Әлмәт муниципаль районы буенча сәламәтлек саклау идарәсе;							

3.2	«Сәламәт елмаю» - авыз куышлыгы авыруларын профилактикалау. Районның мәктәпләрендә һәм балалар бакчаларында авыз куышлыгын тикшерү һәм гигиена күнекмәләрен укыту	Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының Әлмәт муниципаль районы буенча сәламәтлек саклау идарәсе (киләшү буенча);	ел дәвамында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Алкоголь продукциясен артык куллану һәм алкоголизмны профилактикалау масштабларын киметүгә юнәлдерелгән чаралар									
4.1	Тәртипне, шул исәптән спиртлы продукцияне чикләүләрен, сатуны регламентлаучы федераль һәм республика норматив хокукый актларын үтәү буенча контроль-күзәтчелек чаралары	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты; Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының Әлмәт муниципаль районы буенча сәламәтлек саклау идарәсе (киләшү буенча); Татарстан Республикасы Дәүләт алкоголь инспекциясенең территориаль органы (киләшү буенча); Россия Эчке эшләр министрлыгының Әлмәт районы буенча бүлеге (киләшү буенча)	ел дәвамында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

4.2	Алкоголь продукциясен артык куллануны киметү мәсьәләләре буенча хезмәттәшлек һәм ведомствоара хезмәттәшлек	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты;	ел дәвамында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.3	Зарарлы гадәتلәрне профилактикалау буенча тренингләр һәм семинарлар (хатын-кызлар консультациясендә, ата-аналар белән балалар поликлиникасында, районның гомуми белем бирү учреждениеләрендә психолог белән)	Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының мәгариф идарәсе, Татарстан Республикасы Сәламәтлек саклау министрлыгының Әлмәт муниципаль районы буенча сәламәтлек саклау идарәсе (киләшү буенча)	ай саен	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. «Әйләнә-тирәдәге тәмәке төтенә йогынтысыннан һәм тәмәке тарту зыяннарыннан гражданның сәламәтлеген саклау турында» 2013 елның 23 февралендәге 15 номерлы Федераль закон таләпләрен үтәү									
5.1	«Әйләнә-тирәдәге тәмәке төтенә йогынтысыннан һәм тәмәке тарту зыяннарыннан гражданның сәламәтлеген саклау турында» 2013 елның 23 февралендәге 15 номерлы Федераль законны гамәлгә ашыруны оештыру һәм тикшереп торучу чаралары	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты; Россия Эчке эшләр министрлыгының Әлмәт районы буенча бүлгә (киләшү буенча)	ел дәвамында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

5.2	Тәмәке тартуның таралуын киметү мәсьәләләре буенча ведомствоара хезмәттәшлек һәм хезмәттәшлек	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты; Россия Эчке эшләр министрлығының Әлмәт районы буенча бүлгеге (килешү буенча)	ел дәвамында	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Даими хәрәкәт активлығын һәм физик культура һәм спорт белән шөгыйльләнгәнә булдыруга юнәлдерелгән чаралар									
6.1	«Су - ул тормыш» пенсия яшендәгеге кешеләр өчен су савыктыру процедуралары	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты	ел дәвамында	1 096,44	1096,44	0,0	0,0	0,0	0,0
	Барлығы			1 096,44	1096,44	0,0	0,0	0,0	0,0